

ПРИШТИНА, КОСОВО – У протеклих 16 месеци Русија и Запад су се гледали очи у очи у Уједињеним нацијама око питања статуса Косова. Али да цитирам чувену реченицу Дина Раска, коју је изговорио за време кубанске кризе 1962, изгледа да је Генерални секретар УН Бан Ки Мун трепнуо.

Чини се да је пристанак Бана прошлог петка, склонио у страну руске примедбе и утро пут завршетку деветогодишње мисије УНМИК-а на Косову. Прошле недеље, приштински званичници усвојили су историјски Устав, који је уследио после фебруарске декларације независности.

Већину времена у протеклих девет година, Косовари су себе описивали као посматраче сопствене судбине; будућност овог града контролисали су Москва, Вашингтон, Брисел и Њујорк. Одлазак УН би могао да буде почетак промене.

„Бан Ки Мун је очигледно ближи ставу држава које су признале Косово, али са српског становишта, Срби су добили шта су тражили“, каже Џејмс Лајон из међународне кризне групе у Београду. „Они су де факто добили Косово северно од реке Ибар“.

Али за сваки случај, Срби се одлучно супротстављају Косову. Српска скупштина на Косову ће заседати у петак, уз директну подршку Београда. Ово тело, које западни званичници сматрају нелегалним, координисаће српске агенције, полицију, безбедност, чак и канцеларије министарства одбране. Остаје отворено питање да ли ће ЕУ бити у стању да уђе у највећу енклаву, Митровицу.

„Оно што не би било од користи јесте одбацивање овог проблема“, изјавио је високи западни дипломата за међународну агенцију. „Не желимо да Косово у наредним годинама постане међународно одељење... Тај проблем доприноси не само нестабилности Косова, већ и Србије што представља и проблем за регион“.

Косово је од „другоразредног“ значаја за САД и Запад у тренуцима иранско – израелске кризе, Ирачког рата и Авганистана. Међутим, овај проблем супротставља кључне принципе међународног права – државни суверенитет наспрам релативно новог

концепта самоопредељења Косовара.

На ово се гледа као тест спремности Балкана да се интегрише у Европу – или да се сроза на националистичке таборе.

У петак, на специјалном заседању Савета безбедности, Бан је описао проблем Косова као најтежи у његовој дипломатској каријери.

У недостатку надлежности Савета безбедности, питање мисије УН на Косову доспело је Бану на одлуку, при чему му Москва са једне стране приговара да не може да повуче УН са Косова без одлуке Савета безбедности, док му већина западних дипломата са друге, поручује да може. Бан је изјавио да је недавно проглашење независности Косова створило „сложену нову реалност“ на терену. „То је... став Уједињених нација да (реконфигурација) представља најбољи могући начин да би се регулисала ситуација на Косову...“

Америчка државна секретарка Кондолиза Рајс је у свом говору, 19. јуна, изјавила да је унутрашњи развој догађаја у Русији био одлучујући фактор, упркос сарадњи у многим областима. „Постоји извесно разочарање због немогућности да приближимо ставове и заједничке вредности са Русијом, што смо сматрали за могуће 2000.“, рекла је Рајсова. „Управо је унутрашњи развој догађаја скренуо Русију са демократског пута, што је, на неки начин, и био најтежи део у одржавању односа.“

До пре годину дана било је могуће разговарати о уређеном, ненасилном, и решењу косовског проблема са релативно малим трошковима. После девет година, УН ће отићи, а ЕУ ће доћи. „Последњи чин“ балканског хаоса ће се завршити – доћи ће крај деценији крваве кампање за „велику Србију“ коју је водио српски диктатор Слободан Милошевић.

Погођени лошом проценом, дипломате признају да Москва никада није пристала да гласа за овај предлог у Савету безбедности – доприносећи стварању конфузије и несугласица међу савезницима. Дипломатско маневрисање Москве коштало је мало; Запад је, за разлику, потрошио милијарде.

Шеф УН најављује промену на Косову

Пише: Роберт Маркуанд
уторак, 24 јун 2008 21:53

„Не постоји одлука Савета безбедности, тако да имате грчко и шпанско противљење напретку. Србија није усамљена,“ изјавио је западни дипломата, један од великог броја који су незванично интервјуисани у Приштини. „Срби су спалили царински пункт у фебруару, и нико у НАТО-у није тражио да се он поново изгради.“

Без одобрења Савета безбедности, компликације са којима су се суочили Косовари ограничили су њихове могућности, таленат и спремност.

„Мислили смо да ће све брзо и глатко проћи уз одобрење Савета безбедности и да ће Косово бити на путу ка осамостаљењу. Уместо тога, мораћемо да се мучимо“, изјавио је један од званичника са запада.

„Србија је Косову одсервирала фелширану лопту“, сматра Лајон, „Нико није очекивао да је Србија у стању да блокира Савет безбедности, нико није очекивао да ће Русија пружити такву подршку Србији, нити да ће Срби тако упорно инсистирати на паралелним институцијама у својим енклавама“.

У овом тренутку, уместо више од 100 признања независности које су Американци обећавали Косову, до сада су само 43 земље то учиниле, пред заседање Генералне скупштине УН у септембру.

Недостатак одлуке, наставља да представља велики проблем за Приштину, кажу званичници.

Уместо мисије НАТО која би данас била полиција за обуку и која би подржавала нову косовску Владу, НАТО и даље раздваја две стране. Уместо мисије ЕУ на терену, Брисел настоји да реши спорове међу чланицама. Уместо јединственог правног система, постоје косовски и српски систем. Уместо очекиване изолације Србије у овом случају – Словачка, Грчка, Шпанија и Русија подржавају напоре Београда да преиначи независност.

(23. јун, 2008. The Christian Science Monitor)